

การศึกษาวัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและ
โรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาวอัญชลี วิสิทธิ์วงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-560-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17471321

A STUDY OF ORGANIZATIONAL CULTURE OF NURSING DEPARTMENT ,REGIONAL
HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS,GENERAL HOSPITALS AND COMMUNITY
HOSPITALS,UNDER THE JURISDICTION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH.

Miss.Unchalee Wisitwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

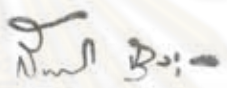
1996

ISBN 974-634-560-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาวัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
โดย   นางสาวอัญชลี วิสิทธิ์วงษ์
ภาควิชา   คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ชูนิพันธ์ุ

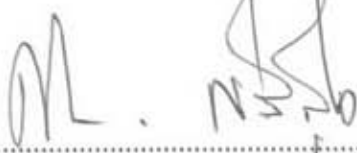
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ จงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภา ถิมประสูตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ชูนิพันธ์ุ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ติเรก ศรีสุขไชย)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาวัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
โดย   นางสาวอัญชลี วิสิทธิ์วงษ์
ภาควิชา   คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

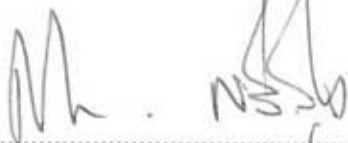
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ผูกสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภา ลิมประสูตร)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

 ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อัญชลี วิสิทธิ์รัมย์ : การศึกษาวัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (A STUDY OF
ORGANIZATIONAL CULTURE OF NURSING DEPARTMENT ,REGIONAL
HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS, GENERAL HOSPITALS AND
COMMUNITY HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF MINISTRY OF
PUBLIC HEALTH) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์, 114 หน้า.
ISBN 974-634-560-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบวัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล
โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกเป็น
รายลักษณะ คือ ลักษณะสร้างสรรค์ ลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชาและ ลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าวและเปรียบเทียบ
เทียบวัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาล
ชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 49
โรงพยาบาล มีพยาบาลวิชาชีพทุกระดับเป็นผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 97 คน เครื่องมือที่ใช้
รวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลวัฒนธรรมองค์การที่วิเคราะห์จากการ
สัมภาษณ์แนวลึกมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่านแบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อ
หา, ความเที่ยงโดยการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาคได้เท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ และทดสอบความแตกต่างเป็น
รายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. วัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป และ
โรงพยาบาลชุมชน จำแนกตามรายลักษณะ คือ ลักษณะสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ลักษณะตั้งรับ-
เฉื่อยชาอยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว อยู่ในระดับมาก
2. วัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป และ
โรงพยาบาลชุมชน โดยรวมในลักษณะสร้างสรรค์ ลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชาและลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว
ไม่แตกต่างกัน

ภาควิชา ..... คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา ..... การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C 786481 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD:

ORGANIZATIONAL CULTURE/ NURSING DEPARTMENT

UNCHALEE WISITWONG : A STUDY OF ORGANIZATIONAL CULTURE

OF NURSING DEPARTMENT ,REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL

CENTERS,GENERAL HOSPITALS AND COMMUNITY HOSPITALS

UNDER THE JURISDICTION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH.

THESIS ADVISOR : ASSOCIATE. PROF. JINTANA YUNIBHAND, PH.D.

114 pp. ISBN 974 - 634 - 560 - 5

The purposes of this study were to describe the organizational culture of nursing department Regional hospital and medical centers, General hospitals and Community hospitals which had been classified into constructive styles,passive/defensive styles and aggressive/defensive styles, and to compare the organizational culture of nursing department Regional hospital and medical centers, General hospitals and Community hospitals . The evaluators of this study were 97 professional nurses from 49 hospitals . A research instrument was organizational culture inventory which was developed by the researcher and tested for content validity, and the reliability. The cronbach alpha was 0.86.The statistical techniques used in analysing collected data were percentage, mean, standard deviation, Anova and Scheffe's method.

The followings were major results of the study :

1. The organizational culture of nursing department Regional hospital and medical centers, General hospitals and Community hospitals in the category of constructive styles and aggressive/defensive styles were at the high level, whereas, the passive/defensive styles were at the moderate level.

2. There were no significant difference between the organizational culture of nursing department Regional hospital and medical centers, General hospitals and Community hospitals in the category of constructive styles passive/defensive styles and aggressive/defensive styles.

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จของรองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ชูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 15 ท่านจากสถาบันต่าง ๆ ที่ได้สละเวลาเพื่อให้สัมภาษณ์และตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณวรมุข เนตรพิศาลวนิช ผู้ให้คำแนะนำและเอกสารเพื่อค้นคว้าในการทำวิจัยรวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านและเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนบางส่วนจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดาและพี่ๆซึ่งสนับสนุนทั้งด้านการเงิน กำลังใจ แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรุ่น 4 ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

อัญชลี วิสิทธิ์วงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
องค์กรและลักษณะองค์กร โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	7
วัฒนธรรมและวัฒนธรรมการทำงานของคนไทยและข้าราชการไทย.....	9
วัฒนธรรมองค์กร.....	18
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร.....	22
การนำโมทัศน์ทางวัฒนธรรมมาศึกษาองค์กร.....	23
ความสำคัญและลักษณะของวัฒนธรรมองค์กร.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	วัฒนธรรมองค์การกับการบริหาร.....	35
	การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ.....	41
	วัฒนธรรมองค์การของฝ่ายการพยาบาล.....	48
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3.	วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
4.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	99
	สรุปผลการวิจัย.....	101
	อภิปรายผล.....	103
	ข้อเสนอแนะ.....	107
	รายการอ้างอิง.....	109
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	115
	ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	117
	ภาคผนวก ค จดหมายขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและขอร่วมมือในการวิจัย.....	120
	ประวัติผู้เขียน.....	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ฝ่ายการพยาบาล	65
2 กลุ่มตัวอย่าง ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและ และโรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	66
3 ตารางโครงสร้างแบบสอบถามวัฒนธรรมองค์การ.....	75
4 จำนวนข้อคำถามก่อนและหลังการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	82
5 ตารางผลการคำนวณความเที่ยงก่อนและหลังการใช้แบบสอบถาม.....	83
6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ฝ่ายการพยาบาล จำนวนผู้ให้ข้อมูลวัฒนธรรมองค์การ.....	87
7 จำนวนและร้อยละผู้ให้ข้อมูลวัฒนธรรมองค์การของตัวอย่างประชากรจำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล.....	88
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนน วัฒนธรรมองค์การ ของฝ่ายการพยาบาลผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง.....	89
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนน วัฒนธรรมองค์การ ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์.....	91
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนวัฒนธรรมองค์การ ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลทั่วไป.....	93
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนวัฒนธรรมองค์การ ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน.....	95
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่านัยสำคัญของความแปรปรวนของ คะแนนวัฒนธรรมองค์การ ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปโรงพยาบาลชุมชน.....	97